

La crisi porta progrés

A punt d'acabar el seu mandat i havent decidit no aspirar a la presidència francesa, l'encara president de la Comissió Europea, Jacques Delors, parla del futur del vell continent.

Sr. president, vostè ha dirigit la Comissió Europea a Brussel·les al llarg de deu anys, més temps que cap altre dels seus predecessors. A la fi d'aquest mandat continua confiant en el futur d'Europa?

—Sí, perquè jo crec que la construcció d'Europa és una necessitat històrica i no pas una cosa del passat. Després de la caiguda del comunisme, la nostra tasca és convertir aquest continent en un espai polític on regnin la pau, la seguretat, el comerç lliure i l'intercanvi cultural.

—Doncs tan esplèndida no sembla la casa europea a hores d'ara, encara que els candidats a entrar-hi facin cua.

—Actualment hi ha dotze països que truquen a la porta de la Unió Europea. Des que es va fundar el 1957, la Comunitat ha viscut èpoques dinàmiques, la darrera entre els anys 1985 i 1991, però malauradament també ha passat períodes d'estancament i de crisi.

—I en quina fase ens trobem ara?

—Acabem de passar un temps difícil perquè s'acumulaven massa factors negatius: la crisi econòmica, els atacs contra el sistema monetari europeu, la difícil ratificació del tractat de Maastricht, la impotència davant la tragèdia a l'ex-Iugoslàvia... Però tinc confiança plena que ens en sortirem.

—No hauria de tenir més aviat preocupacions per la propera crisi en aguit?

—Sóc un pessimista actiu, jo. Les crisis també poden crear progrés. Si els governs només s'estenen amb les paraules buides, la Conferència sobre Reformes Institucionals de la Unió Europea, prevista per al 1996, conduirà ràpidament a una d'aquestes crisis. Però això mateix pot arrencar una nova empena.

—Després de Maastricht és palès que a Europa falta una nova visió. Quina pot oferir-ne vostè abans d'acomiar-se?

—Si eixamblem els valors de la pau i de la comprensió a tots els països d'Europa, la Unió, tal com és ara, canviarà. La seva coherència, la seva capacitat d'actuació política no serà més gran. Per compensar-ho, aquells que ho desitgen haurien d'aconseguir una veritable federació dels estats nacionals, per enfortir la influència de les velles nacions europees a tot el món.

—Ambdues coses, l'eixamplament i l'aprofundiment de la Comunitat, no es poden tenir de cap de les maneres?

—Entre aquestes dues coses hi ha una contradicció objectiva, encara que sigui negada sovint. Malgrat tot, aquestes dues fites s'han de reconciliar. I sense crisi, crec que serà gairebé impossible, perquè els governs interessats subestimen les dificultats que tenen al davant. Aleshores, el contracte "matrimonial" ja no té la mateixa validesa que abans: amb trenta membres no es poden portar a cap tants projectes comuns com amb dotze.

—La pèrdua de cohesió interna encara afèblirà més l'amenaçada posició d'Europa al món?

—El perill hi és. Els qui no ho volen, i entre ells tenim tant els alemanys com els francesos, s'han d'unir més estretament, per exemple en la forma d'una federació. L'estructura federal és l'única que pot augmentar el nostre pes cap enfora, sense afèblir l'estat nacional i la democràcia interiors. Perquè aquesta estructura determina clarament qui és responsable de què.

—I quins països han de formar part d'aquesta federació?

—Tots els que estan disposats a acceptar les comeses i els deures pertinents en aquest cas. La Unió federativa que en resulta tindrà una moneda comuna, una política econòmica estretament acordada i una política exterior que ha de ser capaç de dur a terme accions diplomàtiques i militars comunes. D'entrada no vull excloure'n ningú, perquè no voldria pas dividir Europa en dues classes. El qui és obligat a baixar a segona divisió desenvolupa fàcilment, per frustració, un complex d'inferioritat que no afavoreix gens el clima a Europa.

—Els democratacristians alemanys no fa gaire que s'han aventurat a avançar idees semblants, i no han trobat gaire bon ressò.

—L'oposició al projecte d'una federació de les nacions europees continua aixecant polèmica; aquí, hi ha conceptes que la gent converteix en temes fantasma per esporuguir els ciutadans. Precisament, no es tracta de més centralisme, perquè el model federatiu permet repartir clarament les tasques entre la Unió i cadascun dels membres. En això dono tota la raó a la proposta del CDU alemany.

—Als britànics, la paraula federació els fa l'efecte d'una bandera vermella.

—La Gran Bretanya es nega en aquest aspecte a veure la realitat. Que encara té futur, Anglaterra, fora d'Europa? Doncs no, però és difícil per a una gran nació acomiadar-se de les èpoques daurades del seu passat. Ara bé, la qüestió és que, amb això, els altres no haurien de deixar que els desorientessin.

—L'amistat germano-francesa sempre ha estat el motor del progrés europeu. Així i tot, després de la caiguda del comunisme, fa l'efecte que París i Bonn no duen el mateix rumb. Comparteixen molts francesos l'opinió que Alemanya mira massa cap a l'est?

—És veritat que Alemanya ha causat la impressió de reaccionar una mica massa exaltadament. Però la integració d'Europa oriental també forma part dels interessos de França i els altres països, sempre que les presses no degenerin en precipitació.

—Quina perspectiva ofereix vostè a les joves democràcies d'Europa oriental?

—Si ho hagués pogut decidir tot sol, ja fa tres anys que hauria presentat un pla per satisfer de la millor manera la necessitat de seguretat dels europeus orientals.

—Però aquesta comesa més aviat pertoca a l'OTAN.

—No forçosament si això representa una ofensa per als russos. La Unió Europea hi podria aportar perfectament la seva contribució autònoma. Per exemple, pel que fa a la inviolabilitat de fronteres, el respecte a les minories, les regulacions de conflictes internacionals, l'acollida dels refugiats i dels qui demanen asil: en resum, tot el que pot contribuir a la lluita contra les temptacions que actualment pateix Europa. La confusió entre poble i nació, l'ambició de la puresa ètnica, totes les ideologies que rebutgen els altres com a forasters, són una amenaça per a la seguretat de tot Europa. Per això jo també hauria intervingut en aquests àmbits, no solament en el d'economia i de defensa militar.

—L'ajut econòmic també és una manera de contribuir a l'estabilitat.

—De segur. Cal ajudar l'Europa oriental a superar una fase de canvi que la deixi en situació de participar en el mercat europeu amb les seves regles específiques pròpies. En aquest aspecte s'ha fet més que no pas en el de la seguretat.

—Dels ajuts econòmics, se n'ocupa la Comissió; de la política de seguretat, el Consell de Ministres.

—Exactament. La Comissió treballa en el seu àmbit d'una manera molt professional, mentre que el Consell de Ministres cada vegada és més lent i feixuc. El qui s'exigeix massa, a la fi no fa res. D'ençà de l'aprovació del tractat de Maastricht, el Consell actua com un gegant encadenat. Els ministres d'Ex-

Com Delors ha esdevingut un gran entre els grans

Kohl el tuteja. Thatcher, en les seves Memòries, lloa la seva intel·ligència i la seva energia, i escriu que aquest socialista francès “és un animal extremadament terrible... molt educat, completament segur d'ell mateix, dirigista per convicció”. Arafat ha après a costa seva que, com ell, no podia acontentar-se amb demanar el seu xec. Bush l'apreciava. Té boníssimes relacions amb els principals caps d'estat. I quan el mes de juliol a Corfú, els Dotze rumiaven el nom del seu successor a la presidència de la Comissió europea, aquest va trobar algú per deixar-li caure que, després de tot, un tercer mandat... “Ni pensar-ho”, han respost a cor Mitterrand i Delors. Tanmateix, aquest últim no ha trobat desagradable que el considerin irremplaçable. Com un d'aquests homes d'estat que marquen fins a tal punt la seva època que la seva partida sembla indicar la fi.

A Brussel·les, Delors ha esdevingut en deu anys un dels grans del planeta. Això no era evident quan l'antic ministre de Finances del Govern Mauroy va ser nomenat, el 1985, pe fer-se càrrec de la Comissió Europea. Primerament Mitterrand havia pensat en Cheysson, però el seu tercermundisme espantava Kohl i Thatcher. Per tancar el pas, aquests es feren, doncs, partidaris de Delors. Aleshores es parlà del seu exili, de l'adéu a França i a la política. El càrrec a Brussel·les no tenia el prestigi que té avui dia. La proesa és haver aconseguit pujar la Comissió, i al mateix temps el seu president, dins el concert de les grans potències.

Per Delors, aquest va ser un esforç diari perquè molts pocs polítics li manifestaven amabilitat. Ah, aquelles cimeres europees on, a l'hora de la foto, calia que Delors s'obrís pas amb els colzes per figurar-hi! Aquells diaris que, sobretot a França, tallaven els clixés perquè sols hi figuressin els caps de govern! Són humiliacions que Delors no ha oblidat encara. I se'n recorda de Bush, qui va rebutjar rebre-lo a Washington amb els honors propis del seu rang; de Mitterrand, qui el 1989, arran de la cimera d'Estrasburg dedicada a la unió monetària, rebutjà de donar-li la paraula en el curs de la conferència de premsa; de James Baker, el cap de la diplomàcia americana qui, el 1986, li va prohibir l'accés a la tau-

Jacques Delors. Ha esdevingut en deu anys un dels grans del planeta.

la dels Set en la cimera de Tòquio.

Va ser a l'Arche, l'any 1989, quan Delors comprengué que havia guanyat la partida: els països més industrialitzats del planeta acabaven d'encarregar-li repartir l'ajuda als països de l'Est. Aquest acte de reconeixement va assenyalar una data capital dins d'una lenta ascensió, el punt de suport de la qual fou, a partir de 1984, el revifament de la construcció europea.

Delors s'ha imposat per la seua visió, el seu treball i el seu sentit estratègic. Des de la seua arribada a Brussel·les, ha escollit per salvar l'Europa de sempre, proposar als Dotze nous projectes i exhortar-los a realitzar els “dos grans somnis”: una zona sense frontera i la unió monetària. Mai no ha afluixat els seus esforços, ha sabut recórrer incansablement totes les capitals cada vegada que ha sentit perill d'explosió. Així, va crear primer l'Acta Única i la data límit de 1992, després fou Maastricht. En aquest llarg procés, la Comissió de Delors no ha imposat res mai; aquest no era, d'altra banda el seu paper. Això no obstant, aquesta ha servit al mateix temps com a centre d'impuls, gabinet d'informes i lloc de negociació. Delors, durant deu anys, ha introduït en l'univers de la diplomàcia els mètodes de negociació que ja havia practicat en el camp social. És una expe-

riència única i irremplaçable: explica que avui dia Delors tinga la dimensió i les competències d'un cap d'estat, quan ell ha estat ministre a França únicament tres anys.

Delors és fidel als seus amics, als seus col·laboradors i a ell mateix. Creu fermament en la moral i en la virtut. És bastant estrany en política trobar tanta perseverança en la visió, constància en el pensament i, finalment, pertinàcia en l'acció. Curiosament, quan l'han titllat de no ser més que un expert –i ho és–, Delors ha demostrat que és també un constructor. Treballador infatigable (dorm a penes sis hores cada nit), redactor d'informes, també elabora ell mateix part dels seus discursos; bulímic del saber en el seu terreny predilecte, d'una competència a tota prova, no deixa res a l'atzar o a l'aproximació, li agrada donar capgirar cada problema que surt. Delors posseeix l'art del diàleg i de l'honrós compromís, el que el converteix en un mediador i un negociador sense parió.

Delors és un home molt autoritari i molt colèric. Els seus col·laboradors acaben alguns dies esgotats. La seva susceptibilitat extremada –i pesada– el condueix directament a la rancúnia. No oblidar mai quan el perjudiquen. I potser perquè l'altivesa i la seguretat dels tecnòcrates s'ho imposen, inclús si els menysprea, és contínuament presa del dubte. El seu perfeccionisme s'explica també en aquest sentit, per això mateix apareix com un ésser lent i vacil·lant. Hom li reprotxa també la seva “*dimissionitis* aguda”. “Ell, president? Però a qui presentarà aleshores la dimissió?”, va dir un dia Mitterrand. Aquesta reputació comporta una part d'injustícia. Quan era ministre, Delors volia regularment deixar el seu càrrec però des que és a Brussel·les només ha utilitzat una sola vegada aquesta amenaça: va ser al setembre de 1992 arran de referèndum de Maastricht. En resum podem preguntar-nos observant la seva posició en relació amb l'elecció per sufragi universal si té ambició de conquesta. A la qual cosa respon ell mateix: “No, si cal jugar brut amb els meus valors i les meves conviccions; sí, si puc parlar i proposar com jo penso”.

(Extractes d'un informe elaborat per **François Bazin** i **Elisabeth Schemla**, i publicat a *Le Nouvel Observateur*.)

teriors, després de Maastricht, tampoc no estan en situació de proposar decisions, d'adoptar-les i dur-les a terme.

—*El fracàs més gran s'ha demostrat en l'infuctuós tractament de la crisi als Balcons.*

—Sens dubte, però no només allà. En la política exterior d'Europa tot són anades i vingudes, unes danses mancades de resolució. Degenerem en una organització de socors, nosaltres. A Casablanca, durant la Conferència Econòmica del Pròxim Orient, vaig sentir molts parlaments ben bonics, però quan ja es tractava de parlar de moneda comptant, només van quedar els europeus. I nosaltres no som la Creu Roja, Europa també ha de ser una força política. Una política exterior comuna només serà efectiva i convincent quan no sempre hàgim de decidir unànimement en el Consell de Ministres.

—*Les decisions per majoria en la política exterior, ara com ara, no són realistes. En aquestes circumstàncies, què en queda, de Maastricht?*

—Certament la part econòmica i políticomonetària. Aquí, els representants dels governs es podrien recolzar en un sòlid informe que vaig elaborar amb els presidents dels bancs centrals. En canvi, a la part política, li faltava un marc com aquest, i per això uns quants es van acontentar amb fórmules de compromís poc convincents i amb absurditats.

—*Vostè no dissimula gens la seva crítica a Maastricht, i tanmateix l'opinió pública l'identifica amb el tractat.*

—Jo estic a favor d'aquest tractat, encara que no hi hagi pogut imposar les meves idees per a una Unió política efectiva.

—*Aquesta ha estat la seva derrota més gran com a president de la Comissió?*

—Sí. Jo volia una Unió Europea com ara un arbre amb diferents ramificacions: un tronc comú en què, amb rapidesa diversa, havien de créixer unes branques com ara la col·laboració política, la unió monetària o la seguretat interna. En comptes d'això es va decidir que es faria un temple amb tres columnes, les quals continuen existint les unes independentment de les altres. Una meravella, que aquesta construcció amb prou feines aguanti!

—*I, al seu parer, quin ha estat el seu èxit més gran?*

—L'acta única per a la consumació del mercat interior: un tractat xamós, bencossat, només músculs, gens de greix.

—*Vostè sempre ha donat un valor especial a les bones relacions amb els alemanys. Creu que l'entesa entre França i Alemanya sobreviurà incòlume als canvis a Europa?*

"Europa és i continua essent per mi la gran fita. Si la contemplació nacional del melic arribés a augmentar gaire, per a França seria una tragèdia que ens faria plorar."

—La comprensió fraternal entre alemanys i francesos ha de servir a tots els pobles d'Europa com a model d'una cooperació pacífica. En això sóc inamovible, mal que certs compatriotes intolerants m'arregleren entre els antifrancesos.

—*Alguns li retreuen que entén massa bé els alemanys...*

—No és cap retret que m'afecti, aquest, a mi. Sempre he maldat per entendre bé els altres països de la Comunitat, sense lliurar-me a ningú. Afirmar que faig la política dels alemanys són xerrameques nècies per les quals només sento menyspreu.

—*En les relacions germano-franceses hi ha punts de fricció que l'amoinen?*

—Hi ha motiu de preocupació, però no voldria vessar vinagre sobre les ferides.

—*I què caldria fer per millorar aquestes relacions?*

—Ara no és el moment adient per parlar-ne.

—*El debat sobre Europa ha esdevingut una part de la campanya electoral francesa. El cap dels gaul·listes, Chirac, ha exigint un segon referèndum sobre la unió monetària. El projecte europeu de les dretes té el seu pes.*

—Només amb Europa i a Europa pot conservar França la seva influència i el seu significat. Europa és i continua sent per mi la gran fita. Si la contemplació nacional del melic arribés a augmentar gaire, per a França seria una tragèdia que ens faria plorar.

—*Bastants socialistes no el valoren com a autèntic home d'esquerres. On es col·loca vostè mateix?*

—Jo em concebo com a socialdemòcrata. Per mi, Europa tan sols és realment possible a través de la col·laboració entre socialdemòcrates i democratacristians. El fet que jo em pugui entendre bé amb democratacristians potser també és un motiu del meu èxit com a president de la Comissió Europea.

—*El canceller Kohl no fa gaire que ha dit que no es retiraria fins que no estigués segur que Europa navega irremissiblement per bon canal. També val per a vostè, això?*

—Sigui quina sigui la meva decisió sobre el futur, lluitaré fins a la fi per la idea europea. Encara recordo massa bé els terribles anys de la guerra, l'odi, els morts. I sé a on poden portar la negligència i la indiferència en aquest món. No vull deixar als més joves un continent que es pot arrencar del mar com un palet de riera.

Mario Schreiber

Romain Leick

©Der Spiegel-EL TEMPS

Traducció: Carme Gala